

To slišijo fantje za vrati. „To pa težko, da bi bilo res; baba je baba; marsikoga bi bilo zdaj-le strah iti do Rup, ki hlače nosi“ — menijo mladenči in naglo zložé deset grošev. Eden jih dene na mizo rekši: „Katra tukaj-le pred može sem položil deset gotovih grošev. Ti pojdi do Rup in tvoji so. Mi pa ne bomo drugače verjeli, da si bila tamkaj, kakor da boš kolček v sneg zasadila, ki ti ga bomo dali“. Pastir prinese kol s tnala in ga pospušiči (pošpiči) v hiši, da bi se raje zasadil v zmrzli sneg.

„Tone — pravijo naposled ded gospodarju, ko je preteklo že poldrugo uro — Tone, ako imaš ktero brezovo baklo suho na izbi, le naj gré eno po-njo, prižgite jo in pojte gledat, kaj da dekliča ni. Jaz se bojim — pa ako nimaš bakle, vzemi butarico trsák ali pol škopnika. Jaz bi šel rad z vami, al moje noge so že težke, jaz bi vas težko dohajal. Le pojte, Tone, pa če imate kaj vode, na sv. treh kraljev dan blagoslovljene, se ž njo poškopite, in iščite deklice. Ve ženske bi pa molile“.

Sli so z lučjo dekle iskat.

Midva z dedom sva šla domú. Jaz bi bil sicer rad še počakal, da bi bil vsaj vidil, ali bodo Katro pripejlali domú, ali kaj-li, in kaj bo povedala, da je vidila in slišala pri Rupah. Al ded niso bili moje misli. „Le bale greva domú. Jutri boš pa dremal in ne boš mogel vstati, kadar te bodo mati klicali. Ako je Božja volja, Katro bodo zastran tebe že dobili, če ti spiš ali čuješ“.

In nič ni izdalo, če sem rekel dedu, da se mi ne dremlje, domú sem moral iti ž njimi.

Spati nisem mogel. Čez dve uri sem slišal, da gredó sosedje memo naše hiše nazaj. Naglo sem bil pri oknu, al bilo je primrznjeno. Odpreti se ni dalo, in tako nisem vedil tačas, ali so jo dobili ali ne.

V vsacem kotu, kjer je bilo kaj bolj temno, zdelo se mi je, da vidim črnega psa, kako name reži. Še le ko je dnevu zazvonilo, zatisnil sem bil oči, in sem spal, da je stalo že visoko solnce na nebu.

Zbudivši se prašam mater precej, je-li že prišla sosedova Katra. „Davi so mrtvo prinesli“ — odgovorili so mi. Kar sem potlej vidil in zvedil, bilo je to-le:

Ker je bil sneg zmrzel, da je držal vsacega človeka, sledili so sosedje, iskajoči Katre, njene stopinje le tako dolgo, dokler so se zamazani čevlji poznali po snegu. Ko so se pa čevlji odrgnili, tudi sledú niso več puščali; snežena skorja pa se ni vdirala. Prišedši do Rup, ne najdejo Katre nikjer. Iščejo je dve uri, pri Rupah, po poti sém in tjè, al nikjer je ne najdejo, in morali so iti domú, mrzaj jih je moral in ker so menili, da se jim je domá skrila.

Še le drugo jutro jo najdejo dober streljaj deleč od Rup. Čepela je na tleh na pol, pred njo je bil kolček zasajen, in skoz močni njen predprt globoko v trdi sneg. Oči so ji stale venkaj, lice je bilo blede, kakor sneg pred njo, in v telesu ni bilo duše več.

Praznovorni kmečki ljudje so djali: „Strahovi so jo umorili; to je res, za denar, Bog obvari, ponoči kam hoditi“. Umniši možje pa, duhovni pastir, zdravnik in drugi, o katerih pravijo, da znajo več ko hruške peč, razkladali so to reč tako-le: Hotla se je izkazati in je šla memo Rup še malo dalje. Zasajevala je kolček in ga je po nerodnosti skozi svoj predprt zasadila. Ko potem pripeta ni mogla vstati, mislila je, da jo vrag drži nazaj. Ker se je prav dobro sledila lesica iz Rup in zopet v Rupe, morda je ravno v tem strahu vidila še lesjaka, lezočega iz jame proti nji, in to je prazne vere polno dušo tako prestrašilo, da je omedlela. Potem je zmrznila. Tako je potrdil tudi zdravnik, ki jo je narazen deval ali po anatomiško preiskaval. Zdravnik

je tudi trdil, da bi jo bili morda še oteli smrti, ako bi jo bili ponoči našli.

Ded pa so ven in ven eno govorili: „O da niste mene prašali — Katra bi ne bila umrla, ako bi bil jaz slišal, kaj se menite. Ti tresek ti, da ne slišim!“

Nekterikrat sem bil z dedom na preji, prej in potlej; poslušal milo pevajoče slovenske predice, in čudne dedove pripovedke, o trijeh bratih, o rojenicah, o divjem možu, o kralji Matjažu itd. Nektero pripovedko, ki sem jo v tacihi prilikah slišal od deda, pozabil sem že zdaj, ker mi dolgo časa ni bila na mislih. Vendar tega pozimskega večera na preji nisem pozabil, ampak živo mi je ostal v spominu. Javaljne ga bom pozabil v letih prihodnjih, ako jih dočakam.

Dopisi.

Na Reki 12. sept. * V vseh slovenskih in hrvatskih časnikih se popisuje zgodba pri razdeljenji šolskih daril 27. avgusta na gimnazii reški. „Novice“ in „Naprej“ sta to reč svojim bravcem celó kratko opisala, povedala sta le zgolj factum. Nemški časniki so to celó nedolžno prigodbo opisali tak črno, da bi človek rekel: na Reko naj brž pridejo vsi vojaci, ki so na Laškem, punt se je vnel! Naj mi bo tedaj dopuščeno, to reč popisati tako, kakor sem jo sam vidil in čul. — 27. avgusta so imeli dijaci više gimnazije slovesno peto hrvatsko mašo, ktero je pel visokočastiti gosp. profesor F. Morasi; pri maši je pevsko gimnazijsko društvo pod vodstvom gospod učitelja Komela v lepem redu krasno prepevalo celo mašo v hrvaškem jeziku, ravno tako tudi zahvalno pesem: „Tebe Boga hvalimo“. Po maši podajo se vsi gosp. profesorji s šolsko mladino v gimnazijsko poslopje, da bi tam odmerili vsacemu poleg zaslužnja. V lepem redu pridejo dijaci do dvorane, v kateri je bila slika cesarjeva s črno-žolto in belo-rudečo zastavo, miza s tapetom pokrita in nekoliko sedežev za gospôdo. Zdaj pride svetli gosp. B. Smaić, véliki župan, z gospôdo; bil je tedaj čas, da bi se sém ter tjè po mostovžu razkropljeni dijaci v dvorano podali. Ko pa vidijo, da v dvorani ni ne slike njihovega mecenata Strosmajerja in ne národne zastave, ktero so od leta 1860 pri vsaki svečanosti imeli, so začeli na glas vprašati za to oboje, dokler jim ravnatelj dovoli, naj si prinesó národno zastavo iz svoje čitavnice, sliko Strosmajerevo jim pa sam iz svoje pisarnice dá v dvorano. Ko pride dijak s sliko Strosmajerevo, drugi pa malo za tem z národno zastavo, so obadva s slavaklici sprejeli in se za njimi mirno v dvorano podali. Peli so potem najprej carevsko „Bože živi“, in za njo druge narodne pesmi, marveč v četverospvih, da se je vse kadilo. Po petji razdelile so se šolske darila, in dijaki so se mirno razšli vsaki v svoj zavičaj. To je vse od slovca do slovca, kar se je pri tej priložnosti zgodilo. Vse, kar se o tem več govori, je črna laž, je izmišlotina, ki so jo raztrobili med svet nemški časnikarji in protivniki hrvatske narodnosti. Da bi bili pri tej priložnosti dijaci kako demonstracijo nameravali, bi gotovo bili bolj razsajali. Da bi pa tudi brez tega lahko bilo, je gotovo, ako bi ne bilo one spodtike; saj mladež reške gimnazije je res v vsakem obziru izgledna in mirna. Kar se tiče razprtja nekterih dijakov, kakor pravijo „Novice“ in „Naprej“ preglasnih, to se je res ponoči 27. avg. zgodilo, da so 4 vlovili in zaprli, drugi pa so se razkropili. Al zavoljo tega vendar druge nobene kazni niso prejeli, ker niso delali nobene demonstracije, ampak so se veselili, da jim je prišel čas šolskega počitka. In če je našim Italijomanom dopuščeno cele noči bugariti po mestu in prepevati pesmi vsake baže, zakaj ne bi bilo dovoljeno dijaku kako národno

zakrožiti ob času šolskih praznikov? — O napredku reške gimnazije ne morem družega reči, kakor da je bil vsestrano dober. Posebno pa se je razlikoval 8., 5. in 2. razred. V 8. razredu je bilo le 7 učencev in 6 jih je bilo tako izvrstnih, da učitelji nismo mogli skoro razsoditi, kateri je boljši od družega, zato so jih morali pri šolskih darilih po alfabetiškem redu klicati. Maturo je delalo vseh 7 in 1 privatist, pa tudi na tem izpitu so se vsi dobro obnašali, tako, da je viši šolski ogleda gospod dr. Rački jih mogel očitno pohvaliti. Letnega sporočila tukajšna gimnazija že dve leti pogreša, tudi deklamacij to leto ni bilo pri zaključju šolskega leta. To vse neugodno bôde v oči vse, kateri bister um mladencev in pa učenost gospodov učiteljev poznajo.

Iz Istre 10. sept. + Malo dopisov dobivate od tod, drage „Novice“. Al ni se čuditi temu, ker ne more se mnoge pričakovati iz povse suhih krajev. Vajene ste prejemati od nas le žalostink. Al danes vam morem vendar veselo novico navesti. Znano je, da je v Kopru talijanska gimnazija, pri kateri se tudi nemški jezik dobro goji in zastopa. O slovenščini ni bilo ne duha ne sluha, dasiravno je večina istrskih prebivavcev slavenska. Vse je mrzelo in deloma še mrzi na nas. Neznam, zakaj smo Talijanom trn v peti? Mislim, da nas ne poznajo, ker drugače bi nas gotovo ne prezirali. Največ so pa temu krivi neki sejanci — pisani sebičnjaki — ki sejejo med nas hudobno seme razdora. Letos, hvala Bogu, se je obrnila stvar na bolje. Učil se je tudi na tukajšni gimnazii slovenski jezik ko sloboden predmet po 6 ur na teden. Učenci so bili razdeljeni na dvoje: rojeni Slovenci so se učili hrvatski, a rojeni Talijani slovenski. Slovenci so napredovali prav dobro. To je očitno znamenje, da istrskim sinovom ni treba druga, kakor prebuditi se iz mrtvila ter pile v roko, in popiliti škrbine, ki jih je požrešna rija zadala zdravi kovini. Talijanom je šlo nekoliko težje; al hvale vredna je njih ljubezen do našega jezika. Mrzenje, preziranje se med nami vsak dan čedalje bolj zgublja, tako, da bo sčasoma vse to zginilo. Učencev se je oglasilo v početku leta blizu 60; al nekoliko jih je izstopilo rekši: „zavolj slobodnega predmeta ne smemo zaostati v obligatnih“. Da je stvar tako lepo napredovala, gré največa hvala ravnatelju tukajšne gimnazije gosp. Ivanu Lozaru. On je nagovarjal in budil učence k slovenščini, kakor nagovarja skrben oče svoje sine k delu. Takega ravnatelja bi želel vsem slovenskim gimnazijam, ker je pošten in pravičen vsakemu narodu, držeč se gesla: vsakemu svoje. Pri srcu mi je samo ena želja: da bi skoro se tû vpeljal naš jezik kakor obligaten predmet. Delajmo in upajmo!

Iz Štajarskega 1. kimovca. —s— Vseučilišče v Gradcu se bode, kakor je znano, prihodnje šolsko leto z zdraviloslovjem (medicinsko fakulteto) dopolnilo, in sicer, kakor se je na deželnem zboru reklo, iz „političnih vzrokov“. Ne spuščaje se v pretresovanje vzrokov, ki so dali početek vseučilišču, vprašamo le, kaj imamo Slovenci, ki bivamo na Štajarskem, in če se ne motim, tudi priplačevamo vseučilišču, od graškega polnega vseučilišča pravico pričakovati in kaj od njega želimo? — Cesar Franc je leta 1804 stolico posadil na takratno gradsko vseučilišče tudi za slovenski jezik, kterege prvi učitelj je bil Primic. Ta stolica je še formalno tudi zdaj; al žali Bože! samo formalno. Časi so se spremenili, Slovencem se je ravnopravnost priznala, slovensko jezikoslovje na podlagi staroslovenskega in vseh ostalih slovanskih narečij tirja toliko, če ne več, študij kakor katerakoli druga vednost: tedaj se vé da učitelj vseučiliščni, ki hoče in more svoji nalogi in poslušavcem zadostiti, noče in ne more zadovoljen biti z diurnistično plačo od 300 gld. in si še indi kje kruheca služiti. Želimo tedaj Slovenci, da bi se poleg sedanje, ki je svo-

jemu času tudi služila, in se v službi ostarelemu možu odvzeti ne more, storila prava slovenska stolica z enakim plačilom, kakor so plačane vse druge javne vseučiliščne stolice in podala možu imajočemu znanosti sedanjim terjatvam slovanskega jezikoslovja primerne. Vsi pravniki, zdravniki, učitelji in duhovniki, ki želijo na Slovenskem služiti, bi morali slovensko jezikoslovje vse tri semestre slušati in vsaj do tega časa ostro, ne samo formalno skušnjo iz slovenskega jezika polagati, dokler ne bodo iz svojih si za djansko življenje izvoljenih predmetov v slovenskem jeziku skušinj polagali. Ko pa bi se pokazalo, da ne samo iz Slovenskega na Štajarskem, temuč tudi iz Kranjskega, Koroškega, Primorskega prihaja na vseučilišče izdatno število Slovencev, bi se imeli vsaj nekateri predmeti na vsaki fakulteti učiti tudi v slovenskem jeziku, kakor je to pred več leti že bilo vpeljano v pravoslovji. *) Tako mi Slovenci na Štajarskem želimo, da se naš slovenski jezik, drugi deželni jezik, tudi na vseučilišču v čast spravi, in mislimo, da sedanje polno vseučilišče deželno nikakor ni polno, dokler se drugemu deželnemu jeziku, jeziku slovenskemu, v lastni deželi ne zgodi pravica, kateri je celó na Dunaji po našem slavnem rojaku Miklošiču v časti. Vi naši poslanci pa skrbite, da se naše želje izpolnijo!

Iz Planine 4. sept. Naj po dokončanem šolskem letu spregovorim besedico o ljudskih šolah planinskega kantona. V farni šoli planinski, za katero prečastiti naš farnik gosp. Potočnik očetovsko skrbé, je bila 27. dan avgusta preskušnja. Mnogo poslušavcev se je sešlo. Spraševalo se je najprvo v kršanskem nauku. Vidili smo, da se gosp. katehet Stare ni brez vspeha trudil: učenci in učenke so tako izvrstno v gladki slovenščini odgovarjali, da je bilo veselje poslušati. Pokazali so tudi šolarji, da so z veseljem na besedo marljivega svojega učitelja gosp. Matevža Tomca med letom pazivši se lepo brati, pisati in računati vadili. Prečastiti gosp. dekan Anžlovar in gosp. okrajni predstojnik Arko sta očitno g. kateheta, učitelja pa tudi učence pohvalila. Po dokončanem spraševanju so šolarji tudi zapeli. V podučevanju petja se je gospod Tomec res mojstra skazal; veselje je bilo slišati mlade pevce. Slišali smo še h koncu šaljiv govor, ki ga je tukajšni pekovski pomočnik kaj dobro sestavil in eden najpridniših šolarjev tako lepo govoril, da bi se ne bili od otroka nadjali tako lepega izreka in tako gladke slovenščine. Ko so gosp. okrajni predstojnik najpridnejšim učencem in učenkam šolske darila razdelili, smo zapustili šolo polni radosti, da smo bili v učilnici, v kateri so se otroci na pravi slovenski podlagi podučevali in v kratkem času mnogo koristnega naučili. Končno naj omenim še tega, da so gospod farnik letos prvokrat razredbo učencev in učenk slovenski natisniti dali, kar nam je bilo vsem prav všeč.

V ponedeljek 31. dan avgusta smo imeli preskušnjo v Cerknici in v Logatcu. Preskušnjo v Logatcu so gg. farniki iz Borovnice, Zaplane in Rovt, gosp. dekan in kanonik Pečar iz Vrhnike in g. okrajni predstojnik Arko s svojo pričujočnostjo počastili. Tudi tû je obnašanje učitelja, učencev in učenk skozi in skozi hvale vredno. Učitelj se je prav izurjenega pokazal; šolarji pa, da so se prav pridno učili. — V Cerknici je vsak razred v svoji sobi, vsak razred ima svojega kateheta in učitelja. V prvem razredu podučujeta gosp. katehet Peterlin in g. učitelj Papler. Način, po katerem gosp. Peterlin kršanski nauk uči, nam je jako všeč;

*) Ali je tako blizu Dunaja res potrebno vseučilišče, ne vemo; toliko pa vemo, da leta 1848 je rajni c. kr. deželni glavár krajnski dr. Ulepič, takrat poslanec v državnem zboru, se z veljavnimi vzroki potegoval za napravo vseučilišča v Ljubljani. Vred.

odgovarjali so učenci, sosebeno pa učenke, tako gladko in zgovorno, da so se poslušavci čudili. Mlademu učitelju gosp. Paplerju se je pa na obrazu bralo, da je njegovo največje veselje v šoli med svojimi učenci bivati; učenci pa so mu iz srca vdani; nasledek take lepe vzajemnosti, se vé, da je dobra šola. Šolske darila je razdelil gosp. okrajni adjunkt Resman, znani rodoljub, ki je v lepem slovenskem govoru učencem veliko ceno tega razložil, kar so se učili. — V drugem razredu g. duhovnik Kmetič uči kršanski nauk, branje, pisanje, računstvo itd. pa gosp. učitelj Krašovec. Lepo plačilo je bilo danes neutrudljivemu delavcu na polji kršanskega nauka, gosp. Kmetiču, ker odgovarjali so vprašani dečki in deklice s čvrsto slovensko besedo prav dobro. Da tudi bolj stari učitelj gosp. Krašovec je popolnoma kos terjatvam današnjega časa, smo posneli iz odgovorov v čisti slovenščini; pa tudi lepo pojejo mladi pevci in pevke; to je zopet zelo razveselilo gosp. dekana, ki so izvrstni umetnik v petji. H koncu je deklamovala deklica povestico: „Oče in sinek“, ki jo je zložil g. Franc Kraner v „Novicah“ leta 1846. Potem je govorila druga deklica nalašč za ta dan od osmošolca g. Štrleta sestavljeni govor. Obe govornici ste z lepo slovensko besedo tako ginljivo in navdušenega srca govorile, da so vsem nazočim solze v očeh igrale. Prejeli so najpridniši šolske darila iz rok g. adjunkta Resmana. Nas je pa to posebno razveselilo, da se gosp. duhovni in učitelji tako vrlo trudijo, da narodu pobožne in materične stvari prave sine odgojujejo. Z veseljem tudi „Novicam“ naznanjam, da se bo letos še nova šola v Cerknici zidala, ker so sedanje nje sobe pretesne.

V Begnjah je bila preskušnja 1. dan septembra. Mladi gosp. učitelj Zarnik se je prvo leto svojega teškega dela prav z veseljem poprijel. Lepo so odgovarjali učenci in učenke, toraj so tudi tū gosp. dekan učitelja in šolarje pohvalili, posebno pridne pa z lepimi šolskimi darili obdarili.

Zadnja preskušnja je bila na Uncu 2. dan t. m. Sešla se je od blizo in daleč velika množica poslušavcev: gosp. vodja glavne šole v Postojni in nje učitelji, duhovni gospodje iz Planine itd. Gospod farnik Brence so znan iskren prijatelj šole. Spraševali so v kršanskem nauku, otroci pa odgovarjali prav izvrstno. Gosp. učitelj Juvanc se je zelo praktičnega skazal. Berejo mu učenci in učenke kaj gladko, računijo ko odrašeni, tudi prav lepo pišejo. Sosebne hvale vredno pa je, da se na Uncu dečki in deklice v sadjoreji podučujejo. Znano je „Novicam“ že dolgo, da so častiti gosp. Brence v tem vrlo izveden in marljiv delavec. Sadjoreja se je že mnogokrat v „Novicah“ priporočevala; ponavljamo toraj danes: poprimite se učitelji te koristne reči, ki deželi obilo koristi donaša. Gosp. dekan so bili tū zelo zadovoljni z vsem in so v daljšem govoru tudi vprihodnje dozdanzo pridnost učencem priporočali. Gospod okrajni predstojnik Arko so razdelili prav primerne in lepe šolske darila, tudi enemu večih učencev, ki se je sosebeno pridnega v sadjoreji skazal. Tudi tū smo lepo petje slišali in se na svoje ušesa prepričali, da so se vsi učitelji v našem kantonu prav pridno podučevanja v petji poprijeli. Po dokončani preskušnji so se poslušavci na vrtek podali, ogledovat lepih drevesec, ki so jih šolarji vsejali in cepili. Prav zadovoljni smo bili z vsem.

Zdaj pa o petji še to-le: Temelj k petji je zdaj v planinskem kantonu položen; slišali smo, da je med malimi pevci veliko lepih glasov; priporočamo toraj vam gosp. učiteljem dečke in deklice, ki imajo lepe glasove, da, ko stopijo iz šole in domá ostanejo, jih v petji marljivo podučujete; naj pomaga v tem vsak, ki ume petje, zlasti dijaki viših šol, ki imajo priložnost, se v mestih

v petji izuriti. In kmali dobimo povsod izvrstne pevce in pevke — in tudi cerkveno petje se bo po tej poti na stopnjo spravilo, kakor je že zdavnej zaželeno. Saj so naš neutrudljivi mojster pokojni gosp. Rihar in drugi domoljubi toliko lepih pesem zložili, da imamo k vsaki priložnosti primerno pesem.

Ker pa že o petji pišemo, nas srce žene k sledečemu vabilu:

Iz „Novic“ nam je znano, da je na Notranjskem več pevskih društev. Gospodje učitelji so ravno šolsko leto dokončali; ali bi ne bilo pevcem in prijatlom petja ustrezno, ako bi se pevci iz Notranjskega v Postojni sešli, da se pobratijo? Naj bi si vsako pevsko društvo nekoliko čveterospevov zbralo, da jih poje, in bi vrh tega se še pesmi izvolile, ktere bi vse pevske društva v zboru pele. Želimo pa posebno, da bi se te veselice tudi g. pevci ljubljanske in tržaške čitavnice in dijaki udeležili, in tako pripomogli k tej veselici. Prosimo, da bi gospodje pevovodji tukajšnjemu pevovodju gosp. učitelju Tomcu svoje misli o tem razodeli. Ko se bo zvedilo, ktere pesmi si bo to ali uno pevsko društvo odločilo, se bo dan skupščine naznanil po „Novicah“.

Iz Črnomlja 10. sept. G. — Mislili boste, da v jugu trdo spimo, dasiravno nimamo še čitavnic, vendar pridno čitamo slovenske časnike in knjige, in se tudi včasih v domači besedi radujemo. Se ve da imamo, kakor povsod, tudi tū dosti nasprotnikov in don quisotov, ki se pošteni narodni reči ustavljajo in v vsaki nedolžni stvarci demonstracijo vidijo. Al to nas ne moti v pravični naši reči. Spoznaje živo potrebo, da se ustanovi matica slovenska, smo zložili tudi tū nekoliko darov za-njo, ktere je vrli slovenski rodoljub gospod M. častitemu vredništvu gotovo že izročil. *) — Zdaj pa še nekaj. Nedavnej je iz tukajšnjega zavora pobegnil tisti glasoviti klatež K., ki se je več časa po Nemčiji, Švajci, Turčiji in več drugih deželah pod mnogimi izmišljenimi imeni, kakor grof Šwainic itd. klatil, pa veliko imenitnih ljudi opeharil, mlado hčer nekega trgovca sabo vzel, pa lansko leto bil v Carigradu zasačen. Bil je zdaj že več mescev v preiskavi pri tukajšnji c. k. sodnii, pa jo je nenadoma popihnil iz zavora; govori se, da brž ko ne je zviti človek še trém drugim hudodelnikom pomagat, da sta dva 14 dni poprej pobegnila, eden pa isto noč z njim vred; od nobenega ni duha ne slyha; mislijo, da jo je K. zopet proti Turčiji pobrisal. Čudijo se ljudje, da take hudobneže zapirajo za delj časa v slabe zapornice; al kdor vé, da pobegnejo prekanjeni hudodelniki iz ljubljanskega grada ali družih trdnjav, se ne bo čudil, ako jo kdo popiha iz črnomelske ječe.

Iz Ljubljane. V poslednji seji deželnega odbora je razun mnogih drugih reči tudi to sklenjeno bilo, da vprihodnje trije zdravniki (sekundarji) stanujejo v bolnišnici, kakor je to povsod navada in je popred tudi v Ljubljani bila; s tem se zadostuje vsakdanji potrebi, da so zdravniki zmiraj pri rokah, pa se prihranijo deželi tudi stroški, ki so se zdravnikom dajali za stanovanje. Največim potrebam v bolnišnici se bo z novim zidanjem pomagalo; tudi v norišnici se bo storilo, kar je moč, da se dobi več prostora; al vse premalo je še to, ker ravno zdaj je že kakih 9 norcev napovedanih, da bi jih radi dali v bolnišnico, pa ni prostora, in tudi na Dunaji, Ipsu, Gradcu in Trstu ga ni, da bi jih tje peljali. Ravno kar smo slišali, da gosp. Zalohar, nekdanji posestnik gostivnice pri mokrari, ki je te dni umrl, je norišnici zapustil 5000 gld. Dobro!

— V poslednji seji mestnega zbora je bilo na predlog županov sklenjeno, Njih veličanstvo cesarja prositi, naj

*) Glej današnji sestavek o „matici“.

bi se dala v Ljubljano cesarska fabrika za smodke in tabak, ker delavcev je brez dela dosti tukaj, za fabriko je prostora dovelj v nekdanji cukrarnici, voda je blizo, kurjava (šota) dober kup. Dalje je bilo sklenjeno naj se bolji red za gašenja ognja naredi, tudi punciranje vredi, in gosp. Nušaku mestna opekarnica (ceglenica) z dotičnim zemljiščem proti temu prodá, da napravi ondi konjišnico (štalo) za najmanj 300 vojaških kónj.

— Vesela novica je ta, da se zdaj tiska v državni tiskarnici veliko slovenskih knjig za male ali „ljudske“ šole. Slomšekovega po sedanjih splošnih pravilih popravljenega „Ponovila za nedeljske šole“, o katerem so „Novice“ že govorile, gotovih je že 6 pól. Obsega ta prav domače spisana knjiga kratko zgodovino katoliške cerkve, nauk v vseh razdelkih kmetijstva, zemljopis cesarstva avstrijskega, nauk o lepi obnaši in o ljubezni do domovine in cesarja. Vidi se iz tega, kako dobro došla bo ta knjiga nedeljskim šolam slovenskim. „Zgodbe nove zaveze“ po Šusterji poslovenjene in ljudskim šolam namenjene so že dotiskane na Dunaji. — Tudi gospod dr. Miklošič se kani lotiti (brž ko se vrne s popotovanja) slovenskega berila za VIII. gimnazijalni razred. Rokopis je že zdavno pripravljen, samo da ga ni utegnil zbog mnogoterih drugih opravil pregledati.

— Tiskarna pravda zoper vrednika „Novic“ za stran dopisa „iz savinske doline“ je odložena, dokler ne pride sklep c. k. više sodnije iz Dunaja.

— (*Pobérki iz različnih časnikov in brošúr.*) Kako brez pomislika, ali se pred svetom oskruni pošteno ime človeka ali ne, pobirajo nekteri dopisniki nemških časnikov novice, vidi se žalibog! zopet v dopisu ljubljanskem v „Tagespošti.“ V listu 205. bralo se je to-le: „4. dne t. m. si je v Podpeči nek zakonsk mož svoje življenje končal prav čudno. Pridši domú tisti dan najde pri ženi svoji človeka, ki ga je sumil že več časa, da mu draží domači mir. Ne žal besede ne reče nezvesti svoji ženi, pa gré s hiše ter se vrže v apnèncó, kjer žalostno pogine.“ — Da je vse grda laž bila, kar je pisal o nepoštenji žene, zvé dopisnik kmali drugi dan in v listu 207. prekličé „romantnično“ novico, tako-le: „Pozneje sem zvedil, da oni mož, ki se je končal v apnenci, ni bil zdrave pameti, in da žena njegova je znana poštena ženska.“ — Če si že mora kdo krajcerjev služiti z dopisovanjem v časnike, naj pozveda resnico saj o takih rečéh, v katerih gré za poštenje svojega bližnjega!

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

10. dnè t. m. je na poti v Krim vèliki knez rusovski carevič Konštantin prišel s svojo rodovino na Dunaj, kjer je bil z veliko častjo sprejet; Njih veličanstvo cesar sam mu je šel na krasno okinčani kolodvor naprot in ga je spremil na svoj dom, kjer je knez ostal prenočil in še drugi dan ostal. 11. t. m. je carevič zapustil Dunaj; cesar so ga spremili na železnico, kjer je bil odhod zopet prav slovesen. — Čedalje več se govori, da Njih veličanstvo cesar gré na Ogersko (nekteri pravijo, da že 18. dnè tega mesca) in da prihod ta v Budo-Pešt, kterege prvi vzrok so letošnje nadloge te dežele, utegne ob enem biti tudi pot, da se Ogri porazumejo s kraljem svojim. — Državni zbor na Dunaji se začne 15. t. m. Vzrok tega nepričakovanega hitrega začetka je, da je c. k. deželna sodnija v Levovu državnega poslanca viteza Rogavskega (Poljaka) zapreti dala in da zdaj ministerstvo pravosodja od državnega zbora brž izvesti hoče, ali se more sodniška preiskava zoper njega

začeti ali ne, kar je pri poslancih državnih in deželnih le tedaj postavno, ako se kdo zasači prav prav pri kakem hudodelstvu ali prestopku. Nič se še prav ne vé, o čem se je pregrešil; „Gerichtshalle“ piše, da se govori, da je Rogavski ud skrivne poljske narodne vlade. Razprava v državnem zboru (ki pa bode morebiti skrivna) bo še le razodela, kaj je pravo na tej prigodbi, ki dela veliko hrupa. — Veljava starih krajcerjev in polkrajcerjev (ki imajo napis „1 Kreuzer 1851“) je po novem ministerskem sklepu podaljšana do konca tega mesca; vse cesarske kase in gosposke jih jemljejo do tega časa še kot denar; pozneje pa le po vrednosti kupra. Naj se tedaj vsak podviza s preklicanimi krajcarji, da pozneje ne pride v škodo. — Papirnate desetice stareje, ki so večje od sedanjih, pa veljajo še zmiraj kakor pred, in ni res, da so že preklicane. — 10. dne t. m. je Nj. veličanstvo cesar sprejel poslance „matice slovenske“, ki so iz Slovačije pod vodstvom škofa Mojzesa prišli se zahvalit cesarju za darovanih 1000 gold. — 10. t. m. je prišlo poslanstvo (deputacija) iz Českega na Dunaj, ki bode prosilo Njih veličanstvo cesarja, naj se dovoli knezu Rudolfu Taxis-u zopet predsedniku biti kmetijski podružnici maloboleslavski, kar od tistihmal ni več, kar je bil v zapor obsojen. — Na Dunaji se nabira družba, ki se bode na parobrodu (barki) peljala okoli celega sveta; odrinila bo 5. sušca prihodnjega leta iz Trsta in se vrnila v Trst zopet listopada meseca; storila bo blizo 32000 milj po morji, blizo 200 dni bo bivala na morji, 50 dni pa na kopnem (suhem). Koliko se bo plačalo za to potovanje, se zvé pri kreditnici za kupčijo in obrtnijstvo na Dunaji (Creditanstalt). Hajd po svetu, komur se ljubi in mu je mošnjica polna. — Res je, da stroški za veliko razstavo, ki ima biti leta 1866 na Dunaji, so cenjeni na 3 milijone gold. — Rumunci se na erdeljskem zboru nič kaj ne obnašajo po volji državnega ministerstva; priča tega je to, da so Ogri ž njimi veliko zadovoljniji kakor z nemškimi Šaksonci. — Sila veliko govoric je bilo poslednji teden o neki francozko-prusko-rusovski zvezi, kateri je oče bil strah pred frankobrodsko zvezo nemških vladarjev. Ker pa Napoleon vidi, da namesti zveze je zdaj še večji razdor na Nemškem, je zginul tudi strah pred frankobrodsko zvezo, ž njim pa tudi izmišljena francozko-prusko-ruska zveza kakor sneg lanski. Mnogi dunajski časnikarji dolžijo ministra unanjih oprav grofa Rechberga, da se v Frankobrodu ni prav obnašal. Pač malo pozná Pruse, kdor misli, da bode kadaj zadovoljna pruska vlada, dokler ne nosi zvonca v Nemčii. — Rusko ministerstvo je že razposlalo odgovore vladi avstrijski, francozki in angleški o zadevah poljskih. Časnik vladni „Jour. de St. Petersburg“ sklicuje vse za lahkomišno ali hudobno laž, kar se kramljá o novih uredbah ruske vlade zastran poljskih in nemških zadev; na Poljskem — pravi vladni časnik — mora pred vsem punt potihniti; Nemec pa se nima bati Rusa, kakor se tudi Rus ne boji Nemca. — Hud boj je na Poljskem še zmiraj.

Listnica vredništva. Dobrotnik ljubljanski nam je izročil 10 gold. za ubogo pogorelsko vdovo v spodnjih Lajšah, ktere smo poslali gosp. fajmoštru Selškemu.

Kursi na Dunaji 15. septembra.

5 % metaliki 77 fl. 00 kr.	Ažijo srebra 11 fl. 25 kr.
Narodno posojilo 82 fl. 90 kr.	Cekini 5 fl. 34 kr.

Loterijne srečke:

V Trstu 12. septembra 1863: **11. 29. 55. 74. 26.**
Prihodnje srečkanje v Trstu bo 10. oktobra 1863.